

Vertaling oorkonde 1465 door Anne J. van der Helm

Van de tekst van de oorkonde van 1465, november 6, zijn er 2 vertalingen aan te treffen door Van der Werff (1938) en Buma ¹. Nergens staat vermeld wie de 'Van der Werff vertaling' heeft gemaakt. Van deze twee vertalingen hebben we gebruikt gemaakt voor onze vertaling die nu volgt:

Wij, de broeders Johannes van Bethanië, van de orde van de Heilige Benedictus en Jacobus van de Heilige Bonifatius in Dokkum, van de Premonstratenser orde, abten van de genoemde kloosters in Friesland, vallend onder het bisdom Utrecht, maken be-kend aan allen die dit zullen zien of horen:

Wij verklaren in het openbaar gezien en gelezen te hebben een betrouwbare brief van de Eerwaarde Vader in Christus en onze Heer, Heer David, bisschop van Utrecht, voorzien van zijn zegel, ons aangeboden door de eerwaarde vader, Heer Petrus, abt van Klaarkamp. Niets op die brief was doorgestreept of afgekrabt, noch ergens onvol-komen, maar vrij van ieder mankement, verdenking en van woord tot woord de vol-gende inhoud bevattende:

[volgt tekst oorkonde 1465, november 6]

David van Bourgondië, door de genade van God en van de Pauselijke Stoel, bisschop van Utrecht, aan allen en een ieder, zowel priesters en geestelijken, als ook onze overi-ge ondergeschikten, vooral in Friesland woonachtig, dat tot het bisdom behoort, heil in de Heer en een niet twijfelend geloof.

Onze in Christus geliefde Heer Petrus, abt van het klooster van de gelukzalige Maria van Klaarkamp, van de Cistercienser orde, in eerder genoemde landstreek en bis-dom, heeft op onze eerwaardige zitting aangetoond dat het eiland, doorgaans ge-noemd en geheten, Schieramoneken aech, in deze landstreek en dit bisdom, sedert een tijd alle mensen heugenis te boven gaande aan de genoemde abt en de klooster-gemeenschap en zijn voorgangers in vol recht behoorde en toekwam en tegenwoordig behoort en toekomt. En dat deze abt en kloostergemeenschap op dit eiland van de-zelfde tijd af hebben gehad en nog hebben in gelijk recht een zekere (graan)schuur of (uit)hof. Aan deze hof is een gewijde kapel verbonden, zo ook een begraafplaats voor de teraardebestelling van hen die op het eiland sterven. Ook is er een gewijde priester, van genoemd klooster, die aldaar indertijd gewoon was de eredienst waar te nemen en nog waarneemt en aan alle mensen die daar zijn en aankomen de kerkelijke sacramenten heeft toegediend en naar gelang het nodig is da-gelijks toedient.

Maar, zo vervolgde de abt zijn verzoek, in die kapel is tot nu toe niet geweest, noch placht te wezen, een doopvont met hetgeen daartoe behoort. Om welke reden hij ons nederig heeft verzocht dat wij daarin en in de oprichting van een parochiaal recht voor genoemd eiland vaderlijk willen voorzien.

Wij nemen in aanmerking dat een dergelijk verzoek rechtmatig is en dat wij, wat de uitwerking van onze brief betreft, voldoende ingelicht zijn. Ook begrijpen wij dat dit eiland bijna twee mijlen van alle nabij wonenden en nabij gelegen kerken is verwijderd.

Daarom verheffen, maken, stellen en verordenen we, op de allerbeste wijze, weg, recht, oorzaak en vorm, volgens welke wij, krachtens ons gewoon en bisschoppelijk gezag, de voormelde kapel tot parochiekerk van geheel het genoemde eiland.

Alle goederen van deze kapel, zowel tegenwoordige als toekomstige, voor zover die werelds konden, kunnen of in de toekomst geacht kunnen worden, blussen wij uit en brengen die in de dode hand [zie hierna voor betekenis]. Wij besluiten en willen dat ze [de goederen] voortaan kerkelijk en geestelijk moeten zijn en als zodanig moeten worden beschermd en gehandhaafd.

De genoemde kapel, zo ook de (graan)schuur [(uit)hof] en alles wat haar tegenwoordig en in de toekomst toebehoort verenigen wij met, voegen wij toe aan en maken wij tot één lichaam met genoemd klooster Klaarkamp, onder toezicht van de abt van gemeld klooster.

De abt van gemeld klooster kan en mag, zo vaak en wanneer het hem behaagt, in die kapel, thans parochiekerk, iedere gewijde priester of een andere wereldlijke priester [zie hierna] aanstellen die genoemde kerk [parochiekerk Schiermonnikoog] regeert en bestuurt en de parochiale rechten aldaar, op de zelfde voet als in andere parochiekerken geschiedt, uitoefent. Dit steeds onder het voorbehoud dat de aldus aangestelde en bevestigde op een wenk van de abt van genoemd klooster, als en wanneer het deze zal goeddunken, van de uitoefening en van de last van genoemde zorg en van de ontvangst van de opbrengsten geheel en volstrekt ontslagen is en naar het goedvinden van genoemde Heer abt afzetbaar is. In plaats van de aldus verwijderde en afgezette zal deze abt een andere, wie dan ook, dan en wanneer het hem zal behagen, kunnen afzenden [naar Schiermonnikoog] zonder hinder of tegenspraak van wie dan ook.

Door getuigenis van onze brief met het hieronder aangehangen zegel van ons, in het jaar duizend vierhonderd vijftenzestig, op de zesde dag van november
DE REHAIGUE [?]

[einde oorkonde 1465, november 6]

Geroerd door het zeer bescheiden verzoek van genoemde vader, abt van Klaarkamp, die deze brief [1465. november 6] onder de aandacht wil brengen van allen, zo brengen wij daarom, door het invoegen van het afschrift van die brief, deze ter kennis van allen en een ieder, opdat zij niet aarzelen er een zeker geloof aan te schenken en niet minder dan aan de oorspronkelijke brief.

In het 1465^e jaar des Heeren, op Andries Apostel avond [29 nov 1465]

1.BUMA Hs. 1509: Buma, Mr. W.W. Lezingen, historische aantekeningen en afschriften.

1.Schiermonnikoog; de Lauwers; de Scholbalg, (ca 1850-1870).